

[Undervisningsministeren.]

Merudgiften ved gennemførelse af de foreslåede ændringer vil andrage ca. 2,5 mill. kr. Dette er et betydeligt beløb, men det må ses på baggrund af, at det samlede statstilskud efter den gældende ordning i 1958 vil andrage godt 13 mill. kr. Det er min overbevisning, at vi ved at påtage os denne merudgift vil skabe en retfærdig og rimelig fordeling af udgifterne mellem staten og kommunerne, og at vi tillige skaber sådanne økonomiske rammer for folkebibliotekerne, at de kan fungere efter deres gode formål.

Det fremsatte forslag rummer visse andre ændringer, hvorom jeg henviser til forslaget med bemærkninger. Jeg vil dog nævne, at der skabes hjemmel til at uddele forfatterfondens midler også til dem, der før 1. april 1946 er blevet enker efter danske forfattere. Jeg betragter det som en retfærdighedshandling, at disse enker ikke som hidtil udelukkes fra at komme i betragtning.

Videre vil jeg henlede opmærksomheden på den ny bestemmelse om, at der ydes statstilskud til biblioteker, der efter overenskomst med forsvarsministeriet opretter udlånsfilialer på militære tjenestesteder. Der er i de sidste år optaget bevillinger til dette arbejde på finanslovene, og jeg finder det rimeligt, at fortsættelsen af dette arbejde lovfæstes i biblioteksloven.

Folkebibliotekernes betydning for dansk kultur kan vist vanskeligt overvurderes. Det står til os at give dem sådanne arbejdsvilkår, at de kan fortsætte og udbygge det arbejde, hvorom der overalt står så megen respekt.

Idet jeg i øvrigt henviser til bemærkningerne til lovforslaget, skal jeg anbefale det til hurtig og velvillig behandling i det høje ting.

Den første sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring i lov om patenter og

forslag til lov om ophævelse af krigs- og besættelsestidens midlertidige patentlovgivning.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ditlevsen, Boye Hansen, Heising, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Hans Rasmussen, Slipsager, Sandau, Peter Larsen, Gideon, Henry Hansen, Heilesen, Anker Lau, Hanne Budtz, Fanger og Ninn-Hansen.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til varemærkelov.

Valgt blev: *Lund Jensen, Ditlevsen, Boye Hansen, Heising, Th. Mikkelsen, K. Axel Nielsen, Hans Rasmussen, Baunsgaard, Sandau, Gideon, Heilesen, Henry L. W. Jensen, Peter Larsen, Anker Lau, Hanne Budtz, Knud Nielsen og Weikop.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om afvikling af statens garanti for renten af de af husmandskreditforeningerne og Sønderjyllands Kreditforening udstedte kasseobligationer.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1115, fremsættelsen i tidenden sp. 607).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Bladt: Det foreliggende lovforslag går ud på en afvikling af statens rentegaranti for de to husmandskreditforeninger og Sønderjyllands Kreditforening.

Spørgsmålet om afviklingen af den gennem mange år gældende garantiordning er ikke af ny dato. Da folketinget i folketingsåret 1955-56 behandlede et lovforslag om inddragelse af husmandskreditforeningernes 6 pct.s serier under statsgarantien, var der flere af de ærede ordførere, som udtalte tvivl om, hvorvidt det stadig var nødvendigt at opretholde denne statsgaranti. Spørgsmålet var også fremme på et senere tidspunkt, nemlig i diskussionen om lånegrænserne. I 1957 fremsatte boligministeren — da lovens gyldighedstid var begrænset til udgangen af året — forslag om at forlænge den for 1 år. I sin fremsættelse af lovforslaget oplyste den højtærede boligminister, at man i regeringen overvejede en

[Bladd.]

afvikling af garantiordningen, da man var af den opfattelse, at den ikke længere var påkrævet. Begrundelsen herfor var den samme som den, ministeren har anført ved fremsættelsen af det lovforslag, vi her behandler, nemlig at der i tidens løb er sket en ændring i ejendommenes panteværdi, bl. a. derved, at husmandsbrugenes kvalitet og standard er væsentligt forbedret, og at der i stigende omfang er sket belåning af ikke-landbrugsejendomme: et stort antal nye parcelhuse på landet og på byernes markjorder. Denne udvikling har bidraget til, at kreditforeningerne har kunnet føre en udpræget konsolideringspolitik, hvorved der er skabt betydelige reserver. Når statsgarantien alligevel i 1957 blev forlænget uændret med 1 år, skyldes det den omstændighed, at der på det tidspunkt, da loven udløb, var forhandlinger i gang mellem regeringen og kreditforeningerne, men det havde ikke været muligt at bringe disse forhandlinger til afslutning, og derfor blev garantiloven forlænget for 1 år.

Under de nævnte forhandlinger har man også drøftet en ændring i lånegrænserne. Der gennemførtes i 1956 en ikke ubetydelig forhøjelse af lånegrænserne, men jeg må forstå det således, at kreditforeningerne nu ønsker en yderligere forhøjelse. Det lyder da også rineligt, da det er en kendsgerning, at lånegrænserne hidtil ikke har stået i noget rimeligt forhold til den stigning, der har været i ejendomsskylden og byggeindeksen. Forhandlingerne er afsluttet med et positivt resultat, idet kreditforeningerne har givet tilslutning til en afvikling af statsgarantien og regeringen har erklæret sig villig til at forhandle om en ændring af lånegrænserne.

Jeg vil dog gerne i denne forbindelse stille et spørgsmål til den højtærede boligminister. Efter det her foreliggende lovforslag er afviklingsfristen sat til 11. december termin 1962, men så vidt mig bekendt har husmandskreditforeningerne i oktober måned i år rettet en henvendelse til boligministeren med ønske om, at afviklingsfristen blev forlænget med 1 år, altså til 1963. Jeg vil derfor spørge den højtærede minister, om denne henvendelse er sket efter, at de førnævnte forhandlinger er afsluttet. Det kunne

nemlig tyde på, at tilslutningen fra kreditforeningerne ikke har været ubetinget.

Lovforslagets § 4 vedrører afviklingen af statsgarantien for Sønderjyllands Kreditforening. Det var naturligt, at staten påtog sig en garantiforpligtelse over for denne forenings 45-årige serier under hensyn til de meget vanskelige forhold, der var i Sønderjylland i en lang årrække efter genforeningen i 1920, men også her har udviklingen formet sig således, at man nu skønner, at en statsgaranti er upåkrævet.

Jeg kan måske også i denne forbindelse nævne, at ifølge avisreferater fra den for nylig afholdte generalforsamling i Sønderjyllands Kreditforening har særlig det sidste år været præget af fremgang og konsolidering. Foreningens ledelse har da også tiltrådt, at garantien afvikles, men har taget det forbehold, at spørgsmålet kan rejses på ny, hvis nye vanskeligheder skulle vise sig i fremtiden. Jeg finder dette forbehold særdeles berettiget og kan fuldt ud støtte det. Der findes en saglig begrundelse for et sådant forbehold, idet der nemlig er ting i udviklingen dernede, som godt kan give anledning til visse bekymringer; jeg tænker i denne forbindelse på den uensartethed, der er i den erhvervsmæssige stilling fra øst til vest i grænselandet. Jeg skal dog ved behandlingen af dette lovforslag afstå fra at komme nærmere ind på disse problemer, skønt det kunne være fristende. Kun vil jeg sige dette, at ikke mindst ud fra et nationalpolitisk synspunkt må udviklingen dernede følges med den allerstørste opmærksomhed.

Må jeg slutte med at sige, at bortset fra det lille spørgsmål om afviklingsfristen kan jeg ikke se, at lovforslaget indeholder særlige problemer, og jeg har ikke noget ønske om udvalgsbehandling.

Idet jeg henviser til de bemærkninger, der følger lovforslaget, kan jeg på mit partis vegne anbefale en hurtig og velvillig behandling.

Heilesen: De ændringer, lovforslaget omfatter med hensyn til den højtærede ministers bemyndigelse, kan sikkert ikke give anledning til nogen diskussion, men jeg finder det ønskeligt, at vi i et udvalg får

[Heilesen.]

en nærmere begrundelse for, hvorfor de nævnte kreditforeninger har ønsket at frigøre sig for den omhandlede statsgaranti for renten, navnlig under hensyn til det forbehold, der ifølge bemærkningerne er taget med hensyn til at rejse sagen på ny, hvis en ændring af forholdene i Sønderjylland skulle gøre det påkrævet.

Jeg kan tilsige mit partis velvillige medvirken ved behandlingen af lovforslaget.

Hvis jeg har bedømt anledningen til lovforslagets fremkomst rigtigt, må det sikkert være den, at husmandskreditforeningerne har fremsat ønske om visse ændringer i deres lånegrænser og låneområder. Jeg tager sikkert ikke fejl, når jeg gætter på, at det for begge dele gælder en udvidelse. Et sådant forslag må jeg tage forbehold over for. En snarlig yderligere forhøjelse af husmandskreditforeningernes lånegrænser må jeg anse for urigtig på nuværende tidspunkt. Jeg kan anføre, at den nugældende regel i kreditforeningslovens § 1, stk. 3, samt boligministeriets lovebekendtgørelse nr. 139 af 15. april 1957 er så ny, at al rimelighed taler for, at den ordning, der dengang kom til verden, og som helt og fuldt dækkede de ønsker, der var fremsat af husmandskreditforeningerne, prøves en tid endnu og ikke ændres, næsten før den er begyndt at virke. Jeg må advare imod, at der eventuelt fremsættes forslag, der ensidigt tager sigte på at gavne husmandskreditforeningerne, men som man må regne med vil blive til skade for andre kreditforeninger.

Thestrup: På mit partis vegne kan jeg give tilslutning til det foreliggende lovforslag. Jeg kan også give tilslutning til de udtalelser, det ærede medlem hr. Heilesen gjorde med hensyn til bemærkningen om, at husmandskreditforeningerne har fremsat ønske om visse ændringer i deres lånegrænser og låneområder. Jeg har samme opfattelse som det ærede medlem, at det er så kort tid siden, der blev gjort forandring heri, at det ikke skulle være nødvendigt nu at foretage ændringer.

Der er stillet forslag om udvalgsbehandling af det ærede medlem hr. Heilesen; det har jeg naturligvis ikke noget som helst imod.

Aage Fogh: På mit partis vegne kan jeg anbefale det foreliggende lovforslag. Jeg vil gerne gøre den tilføjelse, at jeg ønsker det behandlet i udvalg, og jeg henleder opmærksomheden på det, der står i bemærkningerne om de forhandlinger, der har været ført med husmandskreditforeningerne. Jeg finder det naturligt, at vi, når vi nu ophæver statens garanti, samtidig lægger forholdene sådan til rette, at husmandskreditforeningerne kan give et normalt lån i en normal husmandsejendom. En normal husmandsejendom i Danmark koster i dag antagelig 80 000-100 000 kr. En sådan ejendom bør husmandskreditforeningerne kunne yde et normalt førsteprioritetslån i. Det kan de ikke med den grænse, der gælder i dag, og derfor håber jeg på, at vi i udvalget kan nå til et fornuftigt resultat på dette område.

Kristian Kristensen: Jeg vil gerne støtte den ærede sidste talers bemærkning om, at vi, når vi nu ophæver statsgarantien for renten af de af husmandskreditforeningerne udstedte kasseobligationer, må skabe mulighed for, at disse husmandskreditforeninger kan give normale førsteprioritetslån i normale husmandsbrug. Det er det, de er der for.

Det er jo i øvrigt glædeligt, at udviklingen har formet sig sådan, at vi nu kan skride til afvikling af statsgarantien for disse kreditforeningers rente, og det er glædeligt, at de pågældende foreninger er indforstået dermed.

Retsforbundet kan tilsige velvillig behandling af lovforslaget.

Alfred Jensen: Den kommunistiske gruppe kan støtte det foreliggende lovforslag. Vi synes, at lovforslaget er velbegrundet. Vi kan støtte de ønsker, husmandskreditforeningerne har om, at man ser på de gældende lånegrænser og låneområder.

Jeg regner med, at vi får lejlighed til senere at udtale os om lovforslaget, idet udvalgsbehandlingen jo synes at kunne resultere i et forslag af et noget andet udseende end det, der ligger på bordet i dag.

Boligministeren (Bundvad): Jeg takker samtlige ordførere for velvillig modtagelse

[Boligministeren.]

af lovforslaget, og jeg vil gerne give tilsagn om, at vi i det udvalg, som det ærede medlem hr. Heilesen har ønsket nedsat, ser på nogle enkeltheder i forslaget.

Til det ærede medlem hr. Heilesen vil jeg sige, at det ikke er kreditforeningerne, som er kommet til boligministeren med ønske om at få garantien ophævet. Forholdet er det omvendte. Det er regeringens bedømmelse af de pågældende kreditforeningers hele stilling, deres låneområder, deres reserver og de pågældende obligationers rente i forhold til andre obligationers rente, som har ført os til den slutning, at man ikke skal bevare en statsgaranti, som ikke er nødvendig. Det er derfor, vi foreslår den ophævet. Vi har så forhandlet med foreningerne om, hvordan vi, når den skulle ophæves, bedst og mest praktisk kunne gøre det under hensyn til foreningernes praksis, løbetid for obligationer, åbne og lukkede serier o. s. v.

I denne forbindelse spurgte det ærede medlem hr. Bladt, om det er rigtigt, at der fra kreditforeningerne skulle være kommet en henvendelse efter forhandlingernes afslutning om, at garantien først ophæves i 1963. Jeg kan herom sige, at der ikke i boligministeriet er modtaget henvendelser om dette spørgsmål efter forhandlingernes afslutning. Det er klart, at vi under forhandlingerne har diskuteret forskellige muligheder, og det er også klart, at foreningerne selv var interesseret i så lang en afviklingsperiode som vel muligt, men vi talte os frem til det resultat, som nu fremgår af lovforslaget. Det betyder i realiteten, at den pågældende garanti sådan set først udløber i løbet af 1963, så vi lige ligger dér, hvor det ærede medlem mente foreningernes ønsker lå. Men som sagt, der har ikke været rettet henvendelser efter forhandlingernes afslutning.

Med hensyn til lånegrænserne er jeg enig i den betragtning, at når husmandskreditforeningerne i relation til garanti og forpligtelse stilles lige med andre, og da værdierne i byggeriet har ændret sig, som tilfældet er, vil der være grund til at tage spørgsmålet op, og det har vi givet tilsagn om fra regeringens side. Vi vil behandle det i sammenhæng med hele det store pro-

blem, vi står over for i forbindelse med landbrugets realkredit. Spørgsmålet vil altså blive taget op, og vi vil komme til folketinget med et forslag.

Jeg skal igen takke for modtagelsen af det foreliggende lovforslag og sige, at jeg gerne vil give de nødvendige oplysninger i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Bladt: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om skoleskibsafgift.

(Lovforslaget findes i tillæg A. sp. 1107, fremsættelsen i tidenden sp. 423).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Peter Nielsen: Under folketingets behandling sidste folketingsår af forslag til lov om skibes bemanding enedes man om at lade kravet om skoleskibssejladts for vordende navigatorer udgå, således at de danske bestemmelser blev som andre landes. Dette medførte, at der nu af uddannelsesmæssige grunde ikke er egentlig brug for skoleskibe, men folketingsudvalget betonedede i betænkningen, at man dette til trods alligevel gerne så skoleskibet bevaret af hensyn til den almindelige sømandsuddannelse. Hertil kommer vel også, at man fortsat gerne ser flaget vist i fremmede lande på så smuk en måde; det har betydet meget reklamemæssigt for dansk skibsfart. Man kan måske indvende, at når sejlskibsuddannelsen ikke mere er egentlig påkrævet, er det en temmelig dyr institution at opretholde. Sidste finansår kostede det over 900 000 kr., altså ca. 8 000-9 000 kr. pr. elev, for et sådant togt. Da skoleskibet „Danmark“ samtidig skulle un-